

Beantwoording vragen uit begeleidende memo

Vraag 1: hoe staat u tegenover de mogelijkheid om iemand meer dan één keer te waarschuwen bij overtredingen? Vindt u dat iemand maar één waarschuwing moet kunnen krijgen of denkt u dat de medewerker bevoegd moet zijn om vaker te waarschuwen?

Wij vinden het belangrijk dat een medewerker de bevoegdheid heeft om vaker te kunnen waarschuwen; specifiek in situaties waarbij sprake is van zeer verschillende gedragingen die hebben geleid tot een schending van de inlichtingenplicht. Wanneer een persoon meermaals eenzelfde overtreding pleegt lijkt ons een overgang tot een boete reëel. Er mag in een dergelijke situatie in principe van uit gegaan worden dat de persoon wist dat hij/zij foutief handelde/naliet.

Vraag 2: voorgesteld wordt om een boete van maximaal €4500,- op te leggen. Dat is dus lager dan nu het geval is. Wat vindt u hiervan? Vindt u dit te hoog, gelet op de doelgroep in de sociale zekerheid, of juist te laag omdat de maatschappij ernstig benadeeld wordt?

De verlaging van de maximale boete tot €4.500,- lijkt ons een verbetering. Echter vinden wij dat dit voor bijstandsbegrippen alsnog als een zeer forse boete gezien kan worden met een flinke impact op de uitkeringsgerechtigde. Wij gaan er vanuit dat enkel tot een dergelijk hoge boete gekomen zal worden in zeer ernstige gedragingen waardoor de hoogte van de boete gelegitimeerd is. Hoe verhoudt dit voorstel zich tot de huidige boetewetgeving qua draagkrachtberekening? En hoe verhoudt zich dit tot de wijzigingen binnen de schuldsanering van trajecten van 3 naar 1,5 jaar?

Vraag 3: wat vindt u van dit voorstel? Doet dit voldoende recht aan de ernst van de overtreding? In het voorstel staat dat in de meeste gevallen wordt gestart met een boete van €450,- en voor gevallen waar sprake is van misbruik (bijvoorbeeld een aanvraag met vervalste documenten of structureel zwart werken naast de uitkering) van €1000,-. Wat vindt u van deze boetebedragen?

Wij vinden het een goede ontwikkeling dat de boetebedragen, om door u al genoemde redenen, semi-gefixeerd worden. Wij zijn benieuwd waar de bedragen van €450,- en €1000,- op gebaseerd zijn. Wij merken tevens op dat het 'gat' van €450,- /€1000,- tot €4.500,- aanzienlijk is. Wij vragen om meer richtlijn/sturing wanneer overgegaan wordt tot een boete van het maximale boetebedrag. Een dergelijke beoordeling tot een (aanzienlijk) afwijken van de standaard boetebedragen vraagt veel deskundigheid van de medewerker; wij vragen ons af of het reëel is deze verantwoordelijkheid bij de werknemer te leggen. Wellicht dat de ruimte in artikel 3.4 lid 4 voor een algemene maatregel van bestuur hierin de gewenste inkadering kan geven. In situaties waarbij geen sprake is van opzet dan wel een grove schuld, is wat ons betreft te bediscussiëren of het wenselijk/reëel is een waarschuwing dan wel boete op te leggen. Een terugvordering an sich heeft al een heftige impact op de bijstandsgerechtigde.

Vraag 4: vindt u dat er voldoende alternatieven voor het opleggen van een boete zijn? Of vindt u dat er teveel alternatieven zijn? Zijn er nog sancties waar u aan denkt die nu niet zijn opgenomen? Indien ja: kunt u de sanctie waar u aan denkt uitleggen en aangeven waarom u vindt dat het een goed alternatief in de sociale zekerheid is?

Wij willen vooral adviseren om het simpel/eenvoudig te houden; zowel voor de uitkeringsgerechtigde als voor de uitvoerend medewerker. De neiging naar het strafrecht lijkt met het toevoegen van een voorwaardelijke boete steeds groter. Is het wenselijk om een negatieve

associatie die het strafrecht naar onze mening oproept te creëren binnen het bestuursrecht? Wij vragen ons daarnaast af of er noodzaak en een meerwaarde is om een extra instrument als een voorwaardelijke boete toe te voegen gezien al mogelijkheden tot waarschuwen, beboeten en beboeten met recidive bestaan.

Vraag 5: wat vindt u van dit voorstel? Vindt u de voorgestelde inhoudingspercentages te hoog of te laag? Vindt u dat er vaste percentages en/of een vaste duur zou moeten zijn waar niet vanaf kan worden geweken?

Wij willen vooral adviseren om het simpel/eenvoudig te houden; zowel voor de uitkeringsgerechtigde qua communicatie als voor de uitvoerend medewerker. Daarom het advies om met vaste percentages te werken. Wij vragen ons af hoe dit voorstel zich zal verhouden tot het huidige artikel 18 Participatiewet. Aangezien een maatregel een reparatoir karakter heeft, zouden wij graag zien dat de “herstel”-mogelijkheid niet enkel inhoudt dat de maatregel stopgezet kan worden maar tevens ongedaan kan worden gemaakt indien sprake is van een positieve gedragsverandering. Dit kan leiden tot een terugbetaling aan de bijstandsgerechtigde. Wij zien geen reden om een persoon blijvend een financieel nadeel te laten behouden.

Vraag 6/7: vindt u het strafrecht een goede route voor ernstige misdragingen jegens ambtenaren, of zou een ernstige misdrijving in het bestuursrecht bestraft moeten worden? / Wat vindt u van dit voorstel? Doet dit voldoende recht aan de ernst van de overtreding? Vindt u een andere sanctie meer passend dan een boete?

Wij vinden in de eerste plaats dat dergelijke ernstige situaties binnen het strafrecht moeten worden opgepakt. Daarnaast prefereren wij vanwege uitvoerbaarheid/lik-op-stuk een maatregelregime. Een maatregel heeft direct effect terwijl bij beboeting invorderingsproblemen kunnen ontstaan. Het gewenste punitieve effect kan juist beter behaald worden met het opleggen van een maatregel.

Overige opmerkingen over de consultatie algemeen en artikelsgewijs

- Het wetsvoorstel richt zich op een menselijke maat waarbij maatwerk bij elke oplegging van een sanctie gevraagd wordt. Wij vinden dit een mooie ontwikkeling, echter zal dit extra tijd vragen van onze medewerkers in de uitvoering. Hiervoor dient het Rijk middelen beschikbaar te stellen.
- Wij hebben niet helder welke onderdelen van de Participatiewet zullen worden verwijderd/vervangen met deze consultatie. Wij kunnen hierdoor nog geen volledig beeld krijgen hoe dit wetsvoorstel zich verhoudt tot artikelen in de Participatiewet over hetzelfde onderwerp zoals art. 58 lid 7/8 PW en art. 18 PW en de totale impact van het wetsvoorstel.
- De wijze waarop de artikelen zijn opgebouwd qua onderwerp is naar onze mening onduidelijk om te lezen; waar artikel 3.2 een goed voorbeeld van is. Onderdelen over hetzelfde onderwerp staan verspreid over verschillende artikelen. Wellicht kan voorbeeld gegeven worden aan de uitleg in de memorie van toelichting waarbij de onderwerpen helder bij elkaar zijn geplaatst.
- Het lijkt ons een prima voorstel om de terugvorderingsmogelijkheid te beperken tot 5 jaar terug waarmee meer overeenstemming in wetten wordt gecreëerd.
- Artikel 2.1 lid 1 “trekt een besluit tot toekenning van een uitkering in”: is hier bewust gekozen voor het intrekken van het besluit tot toekenning of wordt eerder bedoeld dat de uitkering zelf wordt ingetrokken (en dus niet het eerder genomen besluit).

- Wij vragen ons af of het haalbaar is om een dergelijke ruime verantwoordelijkheid in afwegingskader bij een consultant/werknemer te leggen; dit vraagt hoge expertise/deskundigheid van de medewerker en zal de nodige opleiding vergen. Onder andere op dit onderdeel vragen wij daarom om richtlijnen.
- De grote ruimte in het afwegingskader bij sanctionering kan ertoe leiden dat er grote verschillen ontstaan tussen verschillende gemeenten. Dit terwijl het wetsvoorstel uniformiteit wil creëren tussen de verschillende socialezekerheidswetten. Onder andere op dit onderdeel vragen wij daarom om richtlijnen.
- Artikel 3.2 lid 2 sub d: Bevoordeling van zichzelf of zijn naasten (bijvoorbeeld zodat een zoon/dochter/partner geen korting op diens uitkering/toeslag ontvangt)
- In artikel 3.3 wordt de voorwaardelijke boete benoemd. Wij vragen te kijken naar de noodzaak om een extra sanctiemiddel in te voeren en de praktische uitvoerbaarheid van een dergelijke voorwaardelijke boete.
- In artikel 3.4 lid 3 staat een verwijzing naar artikel 3.3 lid 2 waarin gesproken wordt over de voorwaardelijke boete. Wij begrijpen deze verwijzing niet geheel. Kan wellicht in artikel 3.4 lid 3 bedoeld zijn te verwijzen naar artikel 3.2 lid 2? Dit lijken wij uit de Memorie van Toelichting op te maken.
- Bij de afweging tot een maatregel blijkt dat ook de draagkracht van betrokkene, of het ontbreken daarvan, een rol kan spelen. Het ontbreken van de draagkracht lijkt ons in veruit de meeste situaties aan de orde. Hoe dient men in de praktijk hiermee om te gaan zonder dat telkens geconcludeerd moet worden dat om deze reden afgezien wordt van het opleggen van een maatregel?